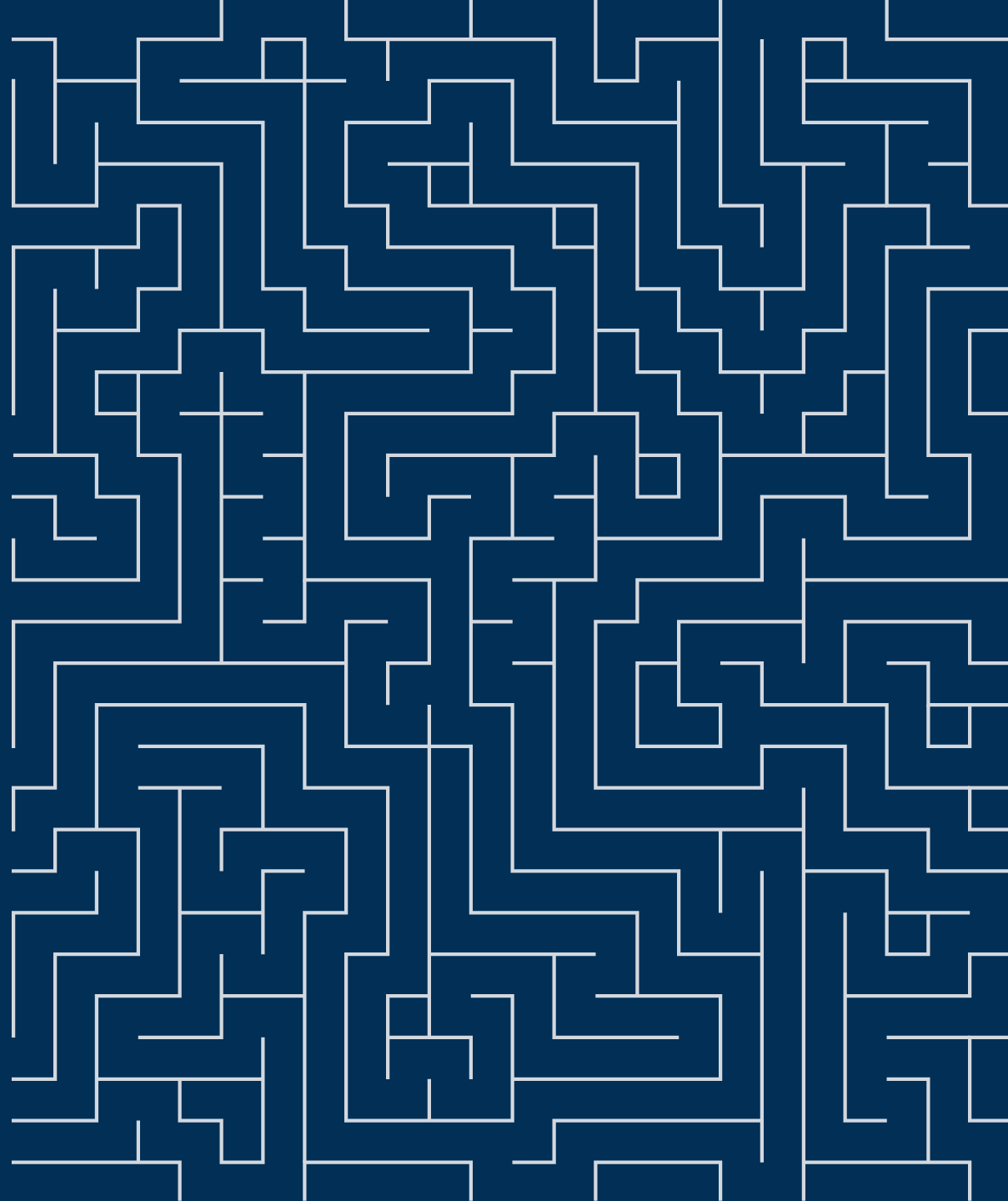

RAHVUS-
ARHIIV

Isikute ja ühingute arhiivid – miks me neid kogume?

14.02.24, Tallinn

Eraõiguslik sektor

- Mittetulundusühingud Eestis
- Välis-Eesti organisatsioonid
- Ühiskondlikud liikumised
- Erasikud

58V

Asutati Eesti NSV Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu

25.mail toimus meie vabariigi kultuurielus tähelepanuväärne sündmus - asutati loominguliste liitude vaheline infovahetuse- ja koordinatsioonioragan, Eesti NSV Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu. Kultuurinõukogu ülesandeks on osaleda eesti rahvuskultuuri arengu üldkontseptsiooni kujundamisel, selle internatsionaalsete sidemete korraldamisel ja ühiste seisukohtade väljatöötamisel Eesti NSV ühiskondliku ja kultuurielu sõlmküsimustes. Kultuurinõukogu tegevuse väljundeiks saavad olema pöördumised (tähelepanujuhtimised, soovitusel, ettepanekud, seadusandlikud algatused jms.) riiklike ja ühiskondlike institutsioonide ja organisatsioonide ning kogu üldsuse poole.

Asutamisistungil Kinomaja konverentsisaalis said kokku ning formuleerisid oma tegutsemisprintsiibid asutamisorganisatsioonide, Eesti NSV loominguliste liitude esindajad. Iga loominguline liit on nõukogus esindatud nelja mandaadiga. ^{liidust} ^{on} ^{järgmine:} Eesti NSV Ajakirjanike Liidust Ene Hion, Ilmar Rattus, Henno Toming ja Ivo Valter, Eesti NSV Arhitektide Liidust Ado Eigi, Ignar Fjuk, Tiit Kaljundi ja Valve Pormeister, Eesti NSV Heliloojate Liidust Raimo Kangro, Jaan Rääts, Lepo Sumera ja Eino Tamberg, Eesti Kinoliidust Kaljo Kiisk, Peeter Simm, Andres Sööt ja Arvo Valton, Eesti NSV Kirjanike Liidust Jaak Jõerüüt, Lennart Meri, Paul-Erik Rummo ja Hando Runnel, Eesti NSV Kunstnike Liidust Jaak Kangilaski, Enn Põldroos, Andres Tolts ja Heinz Valk.

Kultuurinõukogu esimeseks eesistujaks valiti arhitekt Ignar Fjuk. Asutamisistungist võttis osa EKP Keskkomitee kultuuriosakonna juhataja Tiit Koldits.

Rahvusarhiivi kogumispõhimõtted (13.04.2021)

1.6 Kogutav teave peab oluliselt täiendama teadmisi ja arusaamist Eesti ühiskonnast, see peab olema oluline Eesti rahvusriigi, riigi rahvastiku, territooriumi ning riigivõimu ja -valitsemise seisukohast. See peab olema seotud tegevusvaldkondade või funktsioonidega, mis peegeldavad:

1.6.1 riikliku ja omavalitsuspoliitika väljakujundamist, otsuseid või haldusprotsessi;

1.6.2 kohalikku eripära, sh kultuurinähtusi;

1.6.3 riikliku poliitika mõju üksikisikutele, inimkooslustele või ühiskonnale;

1.6.4 üksikisikute, gruppide, avalike ja eraõiguslike organisatsioonide staatust, õigusi või kohustusi;

1.6.5 erandlikke, unikaalseid või varem tundmatuid nähtusi, sündmusi või olukordi ühiskonnas.

- MÄRKUS: Kogutav teave ei pea olema seotud nende tegevusvaldkondade või funktsioonidega, kui sellel on laiem ühiskondlik väärtus (olemuslik väärtus).

Kogumine (1)

- Arhiiv kogub asutuste, organisatsioonide ja eraisikute dokumente kogumina – arhiivi või kollektsioonina
- Kogutav teave peab olema autentne ja usaldusväärne, võimalikult terviklik
- Kogumistraditsiooni järgimine
- Ühingu või eraisiku mõju ühiskonnas ning teabe kontekst
- Uurimisväärtus

Kogumine (2)

- Unikaalsus
- Ajaraam
- Kasutatavus
- Säilituskulud
- Laiem ühiskondlik väärtus (olemuslik väärtus)

Kogumine (3)

- Korrastamata arhiive võtame vastu eraisikutelt ja tegevuse lõpetanud ühingutelt
- Nõustame tegutsevaid ühingu
- Oluline koostöö teiste mäluasutustega
- Omandikuuluvus läheb kinkelepinguga riigile
- Juurdepääsupiirangud üleandja soovil ja vastavalt arhiiviseadusele + avaliku teabe seadus + eriseadused
- Kogume võimalusel kaasnevat infot, palume kirjeldada fotod

Fondiloendid ehk arhiivide loendid - <https://www.ra.ee/vau/>

niivipäringud

Veebipood

Rahvusarhiivi virtuaalne uurimissaal

AIS

Rahvusarhiivi infosüsteem

SAAGA

Digiteeritud arhiiviallikad

MEEDIATEEK

Fotod, filmid ja helid

FOTIS

Fotode infosüsteem

KAARDID

Kaartide infosüsteem

NIMEREGISTER

Personaalraamatud

VALLAKOHTUD

Ühisloomealgatus

VABADUSSÕDA

Ühisloomealgatus

TRANSKRIBUS

Täistekstiotsing

TARTU

fondiloend

TALLINNA

fondiloend

ESTER

Rahvusarhiivi raamat

Iseseisvuse taastanud Eesti Vabariigi eraõiguslike organisatsioonide arhiive

- Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu (1987-1997)
- Eesti Instituut (1988-2011)
- Eesti Kultuurifond (1987-2000)
- Lastekaitse Liit (1987-2010)
- Teatriliit (1987-2013)
- Näitlejate Liit (1993-2017)
- Eesti Infotehnoloogia Selts ja eelkäijad (1989-2011)
- Infoagentuur Baltic News Service (1990-2000)
- SA Avatud Eesti Fond (1990-2011)
- Eesti Spordi Keskliit (1990-2001)
- Eesti Olümpiakomitee (1989-2021)
- Eesti Rindemeeste Ühendus (1995-2010)
- Eesti Kodukaitse (1990-1998)
- Välis-Eesti Ühing (1995-2004)
- Arno Tali Sihtkapital (1993-2009)
- Eesti Looduskaitse Selts (1966 - ?)

Erakondade arhiivid I

- Eestimaa Rahvarinne (1988–1993)
- Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei (1988–1995)
- Eesti Kristlik-Demokraatlik Liit (1989–1992)
- Eesti Ettevõtjate Erakond (1989–1994)
- Eesti Liberaaldemokraatlik Partei (1989–1994)
- Eesti Maa-Keskerakond (1989–1996)
- Eesti Demokraatlik Tööerakond (1989–1999)
- Eesti Sotsiaaldemokraatlik Iseseisvuspartei (1990)
- Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (1990–1992)
- Demokraatlik ühendus Vaba Eesti (1990–1993)
- Eesti Sotsiaaldemokraatlik Partei (1990–1996)
- Rahvuslik koonderakond Isamaa (1991–1995)
- Eesti Rahvuslik Eduerakond (1993–1998)
- Vabariiklaste ja Konservatiivide Rahvaerakond (1994–1998)

Erakondade arhiivid II

- Eesti Pensionäride ja Perede Erakond (1994–2000)
- Arengupartei (1996–2000)
- Rahvaerakond (1994–2000)
- Eesti Maarahva Erakond (1994–1999)
- Eestimaa Ühendatud Vasakpartei (1990–2013)
- Eesti Koonderakond (1991–2001)
- Libertas Eesti Erakond (1992–2010)

ERA.4948.1.113.53

Isikuarhiivid

- Isiku positsioon ja roll ühiskonnas
- Töö-, ühiskondliku või hobitegevuse käigus tekkinud dokumendid
- Dokumentide järjepidevus, tekke periood (nt perekonnaarhiivid)
- Tekke aeg ja kontekst
- Autentsus (päevikud, kirjad, mälestused jne)
- Üksikdokumente arhiiv reeglina ei kogu

ERAF. 9613

15. vü 1956¹

Armsad! - Pevitame teid
üle kaua, kaua aja.....
• soovime jõudu ja tevist! -
• Ma nagu ei oskagi
millest hõarata ja mida
• kirjutada, seda kõike
või kui paegn jn, liire on
sü hea meel, et teame
nähemalt natukenege teist.
Igatsus on nüüd nõhage-
aga... Elame praegu ja
pühkame tädi Anna juu-
tes, sügisel näeb keis eda-
si lähel. Kirjutame mõne
• hea ka: isa-ema kohta.
• Muttikest pole meil 30. juulist
(s. 30. juulil 29-30. vü) 1942 a.
Pajost ei tea rohkem kui
nist 1942 a. lõpul või 1943 a.
alul surnud. Kõll ootame
teist ka kirja, nõ väga

Riigi- ja ühiskonnategelaste arhiive

- Konstantin Päts (1894-1956)
- Jaan Tõnisson (1892-1940)
- Karl-Robert Pusta (1900-1963)
- Ilmar Tõnisson (1920-1939)
- Eduard Virgo (1908-1939)
- Johan Laidoner (1912-1940)
- Jaan Poska (1877-1926)

ERA.1622

Riigi- ja ühiskonnategelaste arhiive

- Ants Piip (1917-1940)
- Jüri Uluots (1915-1942)
- Ado Birk (1848-1942)
- Heinrich Laretei (1920-1936)
- Friedrich Karl Akel (1903-1993)
- Johannes Kaiv (1938-1966)
- Ernst Jaakson (1888-2000)

Arhiive pagulusest

- Okupeeritud Eesti Vabariigi diplomaadid
- Pagulusse pääsenud poliitikud ja ühiskonnategelased
- Aktiivsed ühiskonnategelased ja kogukondade liikmed uutel asukohamaadel
- Välis-Eesti organisatsioonid – seltsid, ühingud, Eestis tegutsenud organisatsioonide järeltulijad paguluses
- Pika ajaraamiga perekondlikud arhiivid
- Eestist 1944. aastal kaasa viidud arhiivid ja dokumendid

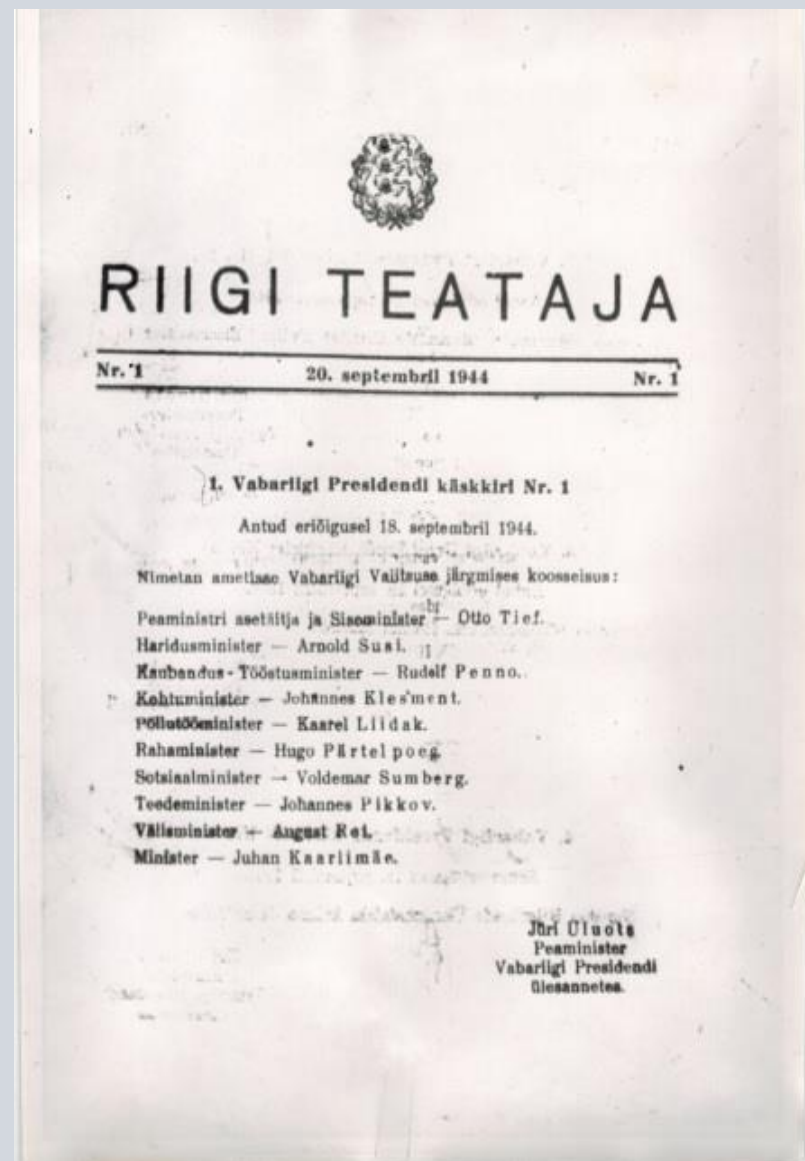
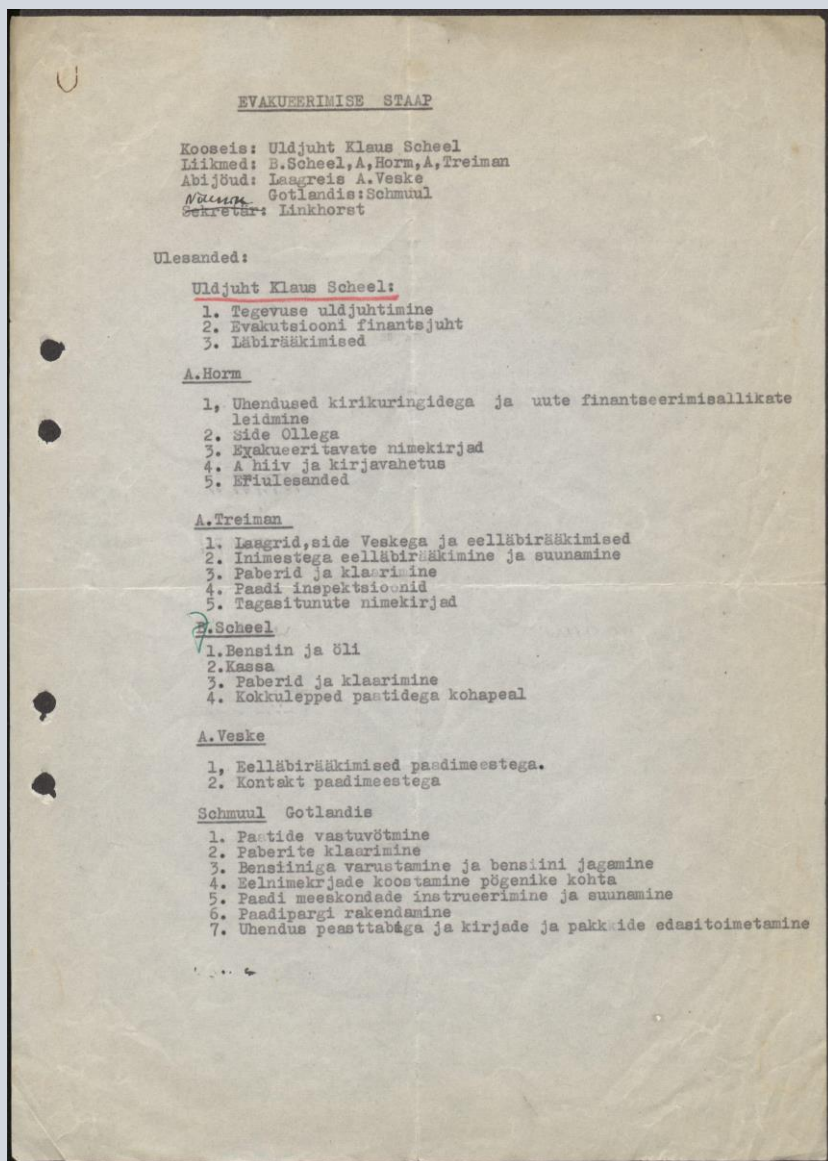
Minister A. Rei,
Peaminister Vabariigi Presidendi nimesaadis

Teatau, et nõustun minev määramisega
Riigisekretäri kohalt Õiguskantsleriks.
Hütlari teatau, et juhul kui selgub, et
hr. P. Dövel on Politsoadusega seotud korras 1944.
määratud Õiguskantsleriks ja kui hr. Dövel ^{5.3.44} ~~õnne~~
vabane mis korral saab aruvida nende nimesaadete
käitumisele ja kui Vabariigi President peab kohase-
maks, et Õiguskantsleri nimesaadetesse ^{aluse} ~~ja~~ hr. P.
Dövel ja mitte allakirjutaneer siis nõustun hr.
P. Döveli kasuks Õiguskantsleri kohalt tagasi astuma

Luupsalas
15. detsember 1944

Antoniuhugi

Arvo Horm ja Jaan Ots

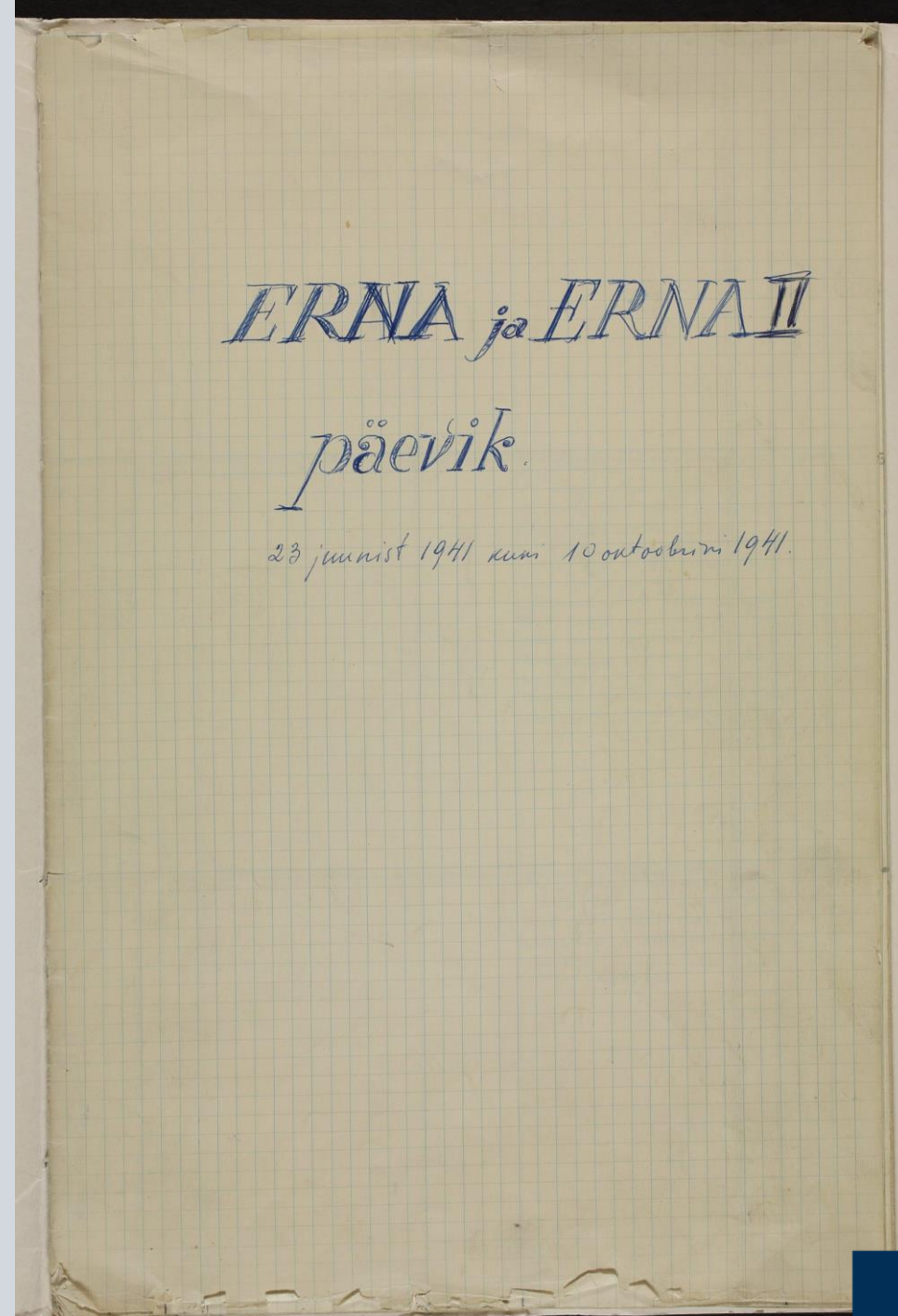
Aarand Roos

- Arhiiv: ERA.5659 - Aarand Roos - keeleteadlane, kirjanik, diplomaat, poliitik
 - Sari: 1 - Biographica
 - Sari: 2 - Keeleteadusega seotud dokumendid
 - Sari: 3 - Dokumendid seoses töötamisega Ameerika Ühendriikide Infoagentuuri (USIA) ringhäälinguharus Ameerika Häääl ja New Yorgi Eesti Peakonsulaadis
 - Sari: 4 - Spordialased materjalid
 - Sari: 5 - Vaimuliku ja poliitilise tegevuse dokumendid
 - Sari: 6 - Ilukirjanduslik looming, publitsistika ja tõlked
 - Sari: 7 - Eesti asunduste ja teiste rahvaste kohta kogutud materjalid, käsikirjad
 - Sari: 8 - Teemaatilised mapid ja kartoteek
 - Sari: 9 - Fotod ja sümboolika

Sõjaveteranide Sõprusühing Rootsis

- Loodi II maailmasõjas osalenute poolt 1978 Rootsis
- 1981 asus tööle ajalootoimkond, alustati sõjaajalooliste dokumentide kogumist
- Arhiiv jõudis Eestisse kahes osas – aastal 2000 ja 2004
- Ühingu arhiiv + ühingu poolt koostatud sõjaajaloo arhiiv
- Sõjaajalooline arhiiv sisaldab mitmeid isikuarhiive sh Heino Hallise, Helmar Lossmani, Ahti Pae, Jüri Remmelga jne arhiive, üksikdokumente, kaarte, fotosid jm

Riigitegelaste arhiive 1940 - 1991

- Johannes Vares (Barbarus)
- Nikolai Karotamm
- Artur Vader
- Oskar Sepre
- Aleksei Müürisepp
- Valter Klauson

Veel isikuarhiive ...

- sõjaväelased
- kunstnikud
- heliloojad
- kirjanikud
- ajakirjanikud
- saatejuhid
- juristid
- teadlased erinevatelt elualadelt
- ametnikud

jne

hib kollages
mohelime
malgas ball
basi huc tunc rotche

Sadimo rotche (lillaga)

KEWADE

... ja mis sealt leida on ...

Ametkondlikud dokumendid, nende mustandid, alusmaterjalid ja kirjavahetus

Loometegevus – käsikirjad, mustandid, joonised, märkmed, kirjavahetus

Teadustööde alusmaterjalid, allikad, avaldamata kirjutised

Eraelulised dokumendid, kirjavahetus, fotod

Kogutud ajaloo- ja kultuuriväärtuslikud dokumendid

Filmi- ja helimaterjal

Lugupeetud E.V.Kohtuministrile.

Teie vastavale seletuse küsimusele, millest on tingitud erinevused E.V.Presidendi k.t. prof.Uluotsa käskkirja algteksti ning Riigi Teataja nr.1,1944.a. vahel Vabariigi Valitsuse ametisse määramise küsimuses, on minul teada järgmist:

19.sept.1944.a. toimus O.Tief'i kokkukutsel koosolek, kuhu oli kutsutud prof. Uluotsa käskkirjas mainitud V.V.liikmed ning Eesti Vabariikliku Rahvuskomitee liikmed üldise olukorra arutamiseks. See koosolek toimus Tallinnas E.Maapanga majas O.Tief'i advokaadi büroo ruumes. Koosolekust võtsid osa O.Tief, K.Liidak, J.Kaarlimäe, A.Susi, J.Holberg, A.Pärtelpoeg, dr.Sumberg, J.Pikkov, O.Gustavson, J.Reigo, R.Övel, E.Inglis ja H. Maandi.

Koosolekul teiste hulgas võttis sõna ka J. Holberg, kes oma oma sõnavõtu kestel avaldas, nii palju kui see mul meeles, järgmist, : "Mulle on tehtud ettepanek tulla Vabariigi Valitsuse liikmeks. See ettepanek on austav ja ma tänan selle au eest, kuid isikliku elu päästmine on tähtsam, kui valitsuse liikme au ja praeguses olukorras ei ole teist võimalust isikliku elu päästmiseks, kui koos sakslastega taganeda Saksamaale, mida ta ka olevat otsustanud teha ning ka selle järele lahkus koosolekult. Peale J.Holbergi koosolek kestis edasi.

20.sept.1944. oli O.Tief'i poolt kokkukutsutud uuesti koosolek samas koosseisus kui eelmisel päevalgi. Sellest ei võtnud enam osa J. Holberg. Sellel koosolekul muuhulgas otsustas E.V. Rahvuskomitee oma tegevuse lõpetada ning Vabariigi Valitsus otsustas tegevusse astuda. Järgnevast Vabariigi Valitsuse koosolekust olin O. Tief'i poolt kutsutud osavõtma riigisekretärina. (Ettepaneku võtta oma peale riigisekretäri ülesanne oli O. Tief minule teinud prof.Uluotsa nimel juba 1944.a. augustis, samal ajal kui ta tegi ettepanekuid Vabariigi Valitsuse moodustamiseks). Sellel Vabariigi Valitsuse koosolekul muu hulgas arutati Vabariigi Valitsuse väljakuulutamise ning Riigi Teataja trükkimise küsimust, milline küsimus otsustati jaatavalt.

Küsimuse arutamise juures tekkis üles J.Holbergi küsimus. Kuna J.Holberg oli prof.Uluotsa käskkirjas ettenähtud sõjaministrina, kuid tema eelmise päeva sõnavõtet ja talitusviisist oli koosolijail tekkinud mulje, et ta on loobunud vastuvõtmast Valitsuse liikme ülesannet, tekkis koosolijate keskel üles küsimus asendada J.Holberg kellegi teise isikuga. O.Tief teatas, et temale on antud prof.Uluotsa poolt täieline volitus peale J. Uluotsa maalt lahkumise tema nimel ettevõtta samme, mida ta õigeaks peab, kuid valitsuse täiendamist uue liikmega enne kui ta selles asjas prof.Uluotsaga oleks nõuridanud, ei pidanud ta otstarbekohaseks, mis pärast otsustas enda peale võtta ka sõjaministri kohuste täitmise, millega ka teised koosolijad üksmeelselt nõustusid. Vastavalt sellele muutunud olukorrale trükitigi Riigi Teataja nr.1,1944.a.

1944.a. novembri algul, kui olin juba Stockholmis raporteerin viimastest kodumaa sündmustest prof.Uluotsa, kes viibis Stockholmi haiglas. Ma kõnelesin ka neist muudatustestest ja nendest põhjustest, mis olid tekkinud käskkirja avaldamisega. Prof.Uluots oli neis

Iseseisvuse taastanud Eesti Vabariik. Isikuarhiive

- Ülo Nugis
- Mart Laar
- Heinz Valk
- Juhan Aare
- Valeri Kalabugin
- Toomas Varek
- Juhan Sillaste
- Peeter Jakovlev

Peeter Jakovlev

- 1984 – 1989 Kehakultuuri ja Spordikomitee esimehe esimene asetäitja
- 1990 – 1992 Riigikantselei vanemkonsultant, Vabariigi Valitsuse haldusreformi komitee nõunik ja Ida-Virumaa eriküsimuste tegelevate valitsuskomisjonide liige, sh Eesti Vabariigi Valitsuse eriesindaja Kirde-Eestis koordinatsiooni staabi vastutav sekretär
- 1992 ja 1995 – 1997 Eesti Vabariigi peaministri abi ja peaministri sekretariaadi juht
- Koonderakonna pikaajaline liige ja 1997. aastal erakonna peasekretär

ERA.5587.1.115	Valitsuse eriesindaja Kirde-Eestis tegevust puudutavate õigusaktide koopiad ja projektid; valitsuse 06.09.1991 korraldusega nr 292-k kinnitatud Eesti iseseisvuse tagamise kava (Kirde-Eesti toimik nr 1)	08.1991-09.1991
ERA.5587.1.116	Kirde-Eesti linnade volikogude ja linnavalitsuste õigusaktide koopiad ja ärakirjad (Kirde-Eesti toimik nr 2)	03.1990-10.1991
ERA.5587.1.117	Organisatsioonide, liikumiste, kodanike jt ettepanekud, avaldused ja pöördumised (Kirde-Eesti toimik nr 3)	19.08.1991-25.09.1991
ERA.5587.1.118	Valitsuse eriesindaja Kirde-Eestis koordinatsiooni-staabi istungite protokollid nr 1-7; valitsuse esimehe juures Kirde-Eesti küsimuses toimunud nõupidamise protokoll (Kirde-Eesti toimik nr 4)	03.09.1991-25.10.1991
ERA.5587.1.119	Valitsuse eriesindajale Kirde-Eestis saadetud õiendid, avaldused ja kirjad (Kirde-Eesti toimik nr 5)	09.1991-10.1991
ERA.5587.1.120	Materjalid 1991. a riigipöördekatse (augustiputši) asjaolude väljaselgitamise käigust, Kohtla-Järve ja Narva korrakaitseliitude (töölismalevate) tegevusest ning politseitöö ümberkorraldamisest Kirde-Eesti regioonis (Kirde-Eesti toimik nr 6)	08.1991-10.1991
ERA.5587.1.121	Materjalid aktsiaseltsi Infoprint likvideerimise ja tema varade üleandmise kohta riigiettevõttele Viru Infokeskus	09.1991-10.1991
ERA.5587.1.122	Valitsuse eriesindaja Kirde-Eestis 18.09.1991 toimunud kodanike vastuvõtu materjalid	18.09.1991
ERA.5587.1.123	Valitsuse eriesindaja Kirde-Eestis märgukiri piirkonna venekeelse elanikkonna informatsioonilisest teenindamisest koos valitsuse vastava korralduse projektiga	10.1991-11.1991

Kollektsioonid

- Dokumentide kollektsioon filmiamatöörismist Eestis – Eesti Filmiamatöörade Liidu dokumendid 1991-2012
- Insener Märt Raua poolt kogutud dokumentide kollektsioon Eesti põlevkivitööstuse kohta
- Saksamaa eesti pagulaste dokumentide kollektsioon
- Kollektsioon Aare Purga tööalastest dokumentidest
- Ühiskondliku liikumise Genf-49 käigus tehtud avalduste ja ära antud sõjaväedokumentide kollektsioon

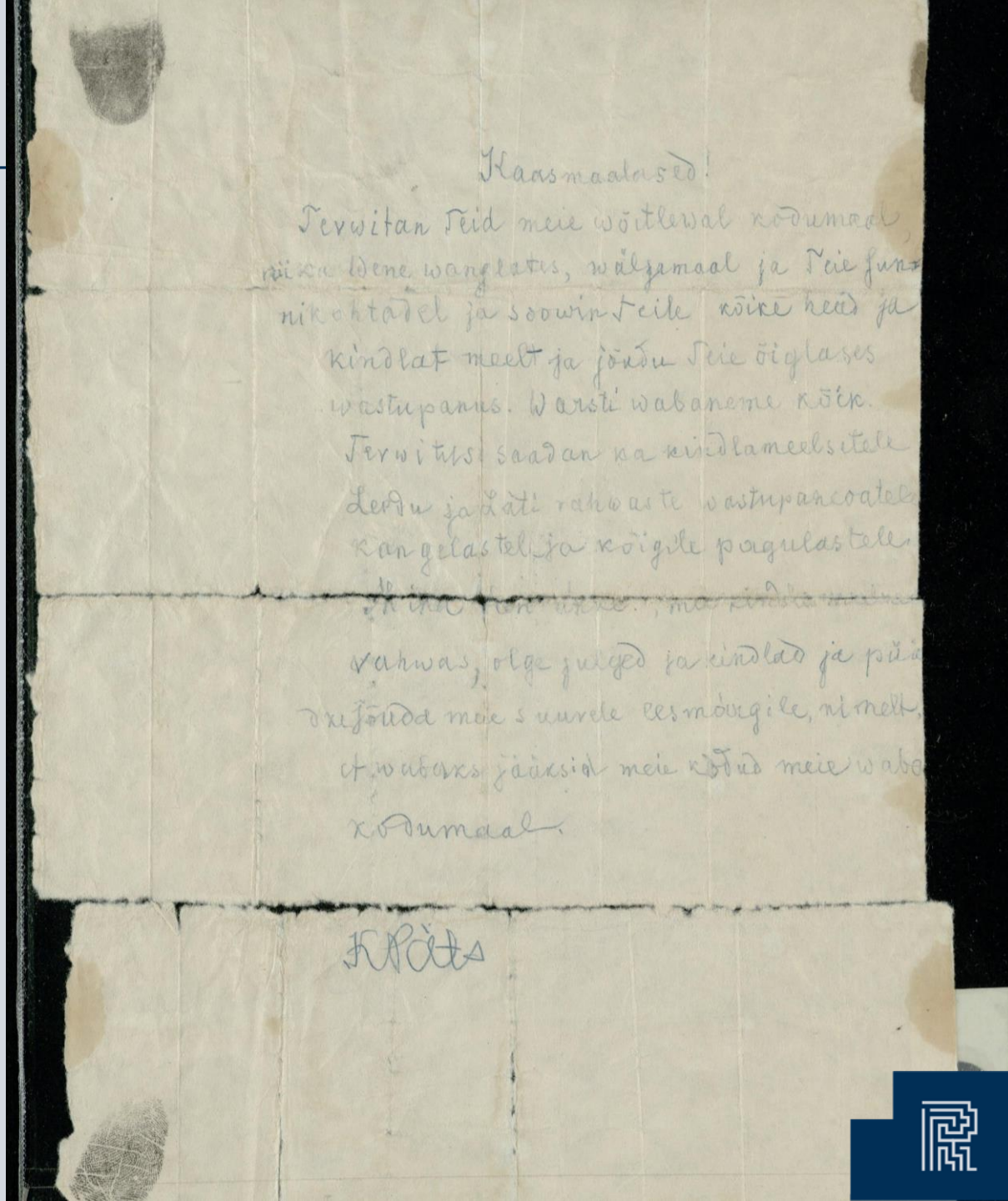
1 Det 1946 a.

Tere ristipoeg.

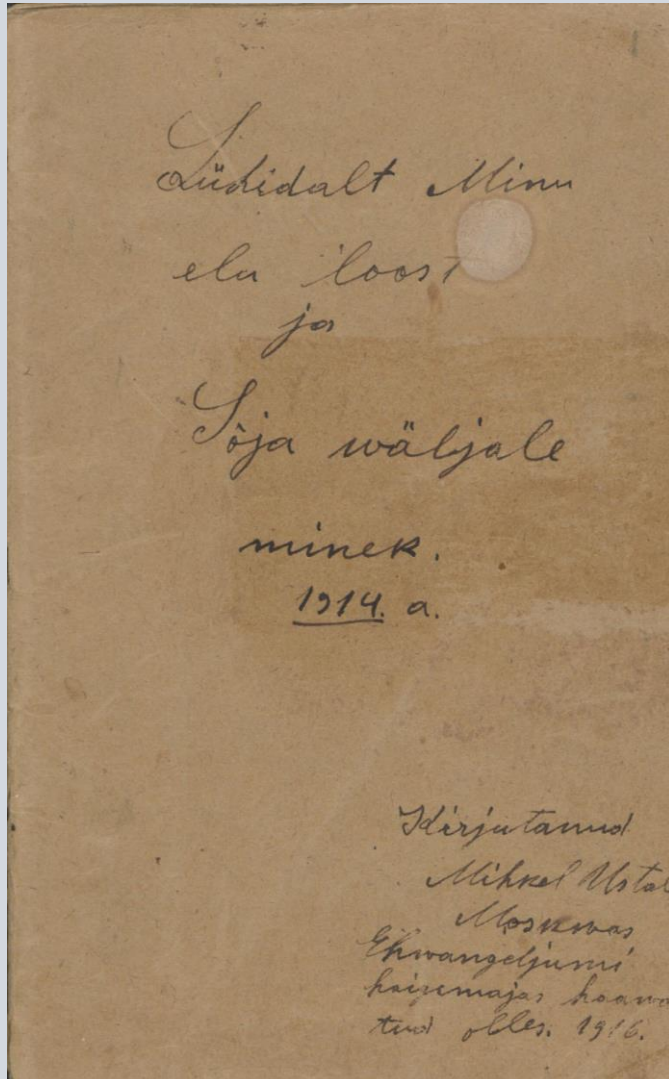
Mina Jüri käest kirja ei ole nüüd ulgal ajal saanud olen uus laagris aga vana aadressiga tuleb ka kätte kiri. Täin on tali juba vana ja kõvad külmasid aga lund on vähe maad. Ma arvan 27 nov. paari Eesti riikusest Ma olen nüüd puhkus laagris kosumisel 2 nov. paadid ka marist Loima Annu sega võrta magame tema sai ka paari kui minagi

Arhiivide täienemine

- Üksikdokumente arhiiv reeglina ei kogu
- Organisatsiooni arhiivi või isikuarhiivi olemasolul kaalume ja lisame dokumendid sinna
- Üksikdokumente ja üksikuid kogumeid võtame vastu juhul, kui tegemist allikaga, mille väärtus tuleneb kas loomise ajast või info kontekstist ning mis on autentsed
- Iga dokumentide pakkumist me kaalume ja põhjendame

Aastatest 1916 ja 1991

● Juurdepääs

Omab piirangut

Jah (vajab juurdepääsutaotlust)

[Avaleht](#) » Juurdepääs piiratud

Juurdepääs piiratud

Juurdepääsupiiranguga säiliku sirvimiseks pead sa sisenema ID-kaardi, Smart-ID või Mobiil-ID kaudu!

Välju, et siseneda uuesti ID-kaardi, Smart-ID või Mobiil-ID kaudu

Välju

Tagasi

RAHVUS-
ARHIIV

**Elab see, mida
mäletatakse**

Täna kuulamast!

gristel.ramler@ra.ee

